

STRUKTURA SYLLABUSA

Naziv modula: INSTITUCIONALNI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Naziv studija: STUDIJ PEDAGOGIJE

Ime nastavnika: Prof. dr. sc. Vladimir Jurić

Naziv kolegija: Školski podsustavi

Status kolegija: obvezatni

Oblik nastave: predavanja/seminari

Uvjeti: nema

Ispit: pismeni

Broj ECTS bodova: 5

Ciljevi kolegija:

Upoznati školski sustav kao društveni podsustav, ali i podsustave škola. Razumjeti funkciju sustava i njihovu horizontalnu i vertikalnu povezanost. Upoznati temeljne funkcije škole i uvjete za njihovo ostvarenje. Razviti kritički odnos spram školskih sustava, razumjeti sudjelovanje u njihovoj promjeni i/ili reformi.

Razumijevanje elementarnog vokabulara i služenje njime u govoru. Uvoditi studente u raspravu o sustavima kao i svrsishodnosti promjena u skladu s istraženim društvenim potrebama.

Upoznavanje studenata s različitim školskim sustavima, poredbenim prednostima i nedostacima, uključujući naša nacionalna iskustva. Studenti će na osnovi poznavanja različitih sustava «konstruirati» sustav kojeg će argumentirano braniti i predstaviti u seminaru.

Sadržaj kolegija:

Specifičnosti globalnog odnosa škola – društvo. Međutjecaj dinamike promjena i razvoja u odnosima škole i društva. Škola kao institucija. Vrste i stupnjevi škola. Zadaće škole: (Poučavanje i obavještanje, Odgoj, Socijalizacija, Motivacija i kreativnost, Posebne zadaće); Značenje škole: (Položaj i važnost škole, Politička i društvena aktualnost škole, Granice škole). Škola i društvene skupine. Škola i država: (Ustanovljenje moderne škole, Nadležnost države u školskim pitanjima, Problem privatnih škola); Škola i crkva- vjerske zajednice, Škola i društvo: (Škola kao društvena ustanova, Škola i socijalni napredak); Škola i gospodarstvo: (Pedagoška relevantnost privrede, Dodirne točke škole i gospodarstva), Škola i roditelji: (Institucionalizacija zajedničkog rada, Mogućnost kontakata, Granice kooperacije); Ostali odnosi, Položaj škole naspram društvenih skupina: (Nastanak duhovne moći utjecajem škole, Relativna autonomija škole).

Studentske obveze: Sudenti će biti raspodijeljeni u skupine (približno pet članova), a prezentirat će pojedine tematske sadržaje kolegija temeljem studije izvora (literature). Prezentacije će dokumentirati kraćim tekstualnim zapisima, i ilustracijama posredovanim vizualnim kanalom (prozirnice, PowerPoint i sl.). Svaki student će u tijeku semestra izvršiti spomenutu obvezu unutar grupe i grupnog zadatka, a krajem semestra će se vrednovati njihov uspjeh na pismenom ispitu uzimanjem u obzir i rezultata rada u seminaru.

Raspored rada

1. Tjedan

Na prvom susretu studentima će se predstaviti plan i program kolegija, upoznat će ih se detaljno s obvezama, mogućnostima korištenja fakultetske knjižnice, gradskih knjižnica, NSB-a, internetskih stranica i konsultativnih razgovora s nastavnikom. Nadalje, opisat će im

se organizacija nastavnog rada i njihova uloga u nastavi. Prema broju upisanih studenata kao i prema prostornim i kadrovskim mogućnostima, studente će se podijeliti u odvojene seminarske grupe.

Svakom studentu će se uručiti popis obvezne i dopunske (izborne) literature popraćen kraćim komentarom.

2. Tjedan

Specifičnosti globalnog odnosa škola – društvo. Međutjecaj dinamike promjena i razvoja u odnosima škole i društva. Društveni sustav i njegov kontekst – školski podsustav. Fenomenološki prikaz inozemnih reformskih sustava. Analiza reformskih promjena u našem školstvu. Teorijska polazišta u modeliranju sustava.

Teorije škole. Škola kao institucija. Nastanak i razvoj škole. Kulturni razvoj i nastanak škole. Širenje kulturnog ustrojstva škole i jačanje njene institucionalizacije. Pojam škole, pravno tumačenje pojma škole. Konstitutivna obilježja školske institucije. Konceptije i interpretacije škole. Pedagoško tumačenje škole. Mnogostranost pokušaja tumačenja.

U seminaru će studenti raditi na razdatnom materijalu (tekstovi iz literature) s ciljem instruiranja i egzemplarnog pristupa za naredne seminare.

3. Tjedan

Škola kao institucija. Vrste i stupnjevi škola. Relevantne odrednice školskog sustava. Globalne civilizacijske odrednice. Depolitizacija školskog identiteta. Ostvarenje društveno definiranih zadaća škole. Traganje za uspješnim načinima odgoja i obrazovanja (metode, postupci) koji su istodobno provjerljivi. Kreatori školskog sustava; učenici, učitelji (nastavnici), stručni sudjelatnici, školske uprave (školski management - vođenje), roditelji, odrasli u okruženju učenika, prosvjetni savjetnici, znanstvenici, prosvjetna politika.

Referiranje studentske grupe i rasprava u seminaru.

4. Tjedan

Zadaće škole: Funkcije škole kao sekundarne socijalne instance. Obrazovna ili personalizirajuća funkcija (posebna znanja; otvaranje posebnih dometa svijesti, dosezanje razvoja osobnosti). Integracijska funkcija (uvođenje u društveno-politički sustav). Socijalizacijska funkcija (institucionalno posredovanje tipičnih obrazaca ponašanja). Integracijska funkcija (uvođenje u društveno-politički sustav).

Poučavanje i obavještavanje, Odgoj, Socijalizacija. Razlika između implementacije kurikuluma socijalnih kompetencija u školama u sadašnjem trenutku i u idealnim uvjetima, zamisao kako bi trebalo biti. Razlika između implementacije kurikuluma socijalnih kompetencija obrazovanja u sklopu odgojnog procesa u školi.

Profili socijalne kompetencije kao posljedice multifaktorskog djelovanja u odgojnom procesu/socijalizaciji s obzirom na školski period odrastanja i razvoja s posebnim naglaskom na posljedice stupnja stečenih kompetencija učenika i učitelja/nastavnika na odnose u školi.

5. Tjedan

Motivacija i kreativnost. Posebne zadaće. Osmišljavanje koncepcije škole (filozofija škole) glede posebnosti svake škole, unutarškolske promjene, oslobađanje stvaralačke energije, autonomnost razvojnog tima stručnih suradnika, istraživački orijentiran razvoj na osnovi detekcije potreba. Temeljna obilježja inovacijske škole. Pluralizam ideja o školi, inovativnost kao trajna kategorija, bitno različita od reforme, inovacija kao kategorija razvoja, smislenost inovacija.

6. Tjedan

Značenje škole: (Položaj i važnost škole, Politička i društvena aktualnost škole, Granice škole). Unutarškolske promjene. Oslobođanje stvaralačke energije kao preduvjet svake inovativne promjene (individualni i zajednički potencijali). Polazišta u već postojećoj stvaralačkoj tenziji (sklonost škole prihvaćanju ideja vodilja). Zapažanje individualnih nastojanja za promjenom (koja se u nekim segmentima već ostvaruju). Poticanje komunikacijom koja osvješčuje, motiviranje i okupljanje oko zajedničkih ideja. Stručni suradnici i korištenje modela rada s pojedincima i skupinama, organiziranje rasprava i radioničkih oblika zbog operacionaliziranja novih ideja u izvedbene korake.

7. Tjedan

Škola i društvene skupine. Relativna autonomija škole i relativna sloboda kreiranja i djelovanja škole. Autonomnost i odgovarajući stupanj slobode uz koju se povezuje i odgovornost za posljedice promjena. Odluke škole za promjene i ugrožavanje pokretljivosti učenika u sustavu obrazovanja (školskom sustavu). Preuzimanje odgovornosti za profesionalnu sudbinu učenika. Promjene, koje ne "diraju" sustav ili ga ne remete. Neophodnost suglasja s općom politikom obrazovanja i pomicanje granice slobode razvijanja autonomnog kurikuluma kao pospješene promjena.

8. Tjedan

Škola i država. Ustanovljenje moderne škole. Nadležnost države u školskim pitanjima. Problem privatnih škola. Alternativne škole. Stvaranje uvjeta doživljavanja kvalitete škole. Ostvarivanje demokratizacije kao principa. Izgradnja pravno utemeljene slobode i jednakih pozicija učenika i učitelja u odnosu na instituciju škole i školsku upravu. Definiranje pravila demokratskog ponašanja i odnošenja. Doživljavanje kvalitetne škole u svjetlu demokratizacije. Teorija odgoja i škole; adekvatni odgovori na zahtjeve za demokratizacijom i kvalitetom škole. Hermetične konstrukcije iza kojih nije vidljiva svakodnevna pedagoška praksa. Prijenos rješenja i iskustava u polje praktične pedagogije.

9. Tjedan

Škola i crkva - vjerske zajednice. Škola i društvo. Škola kao društvena ustanova. Škola i socijalni napredak. Škola i gospodarstvo. Pedagoška relevantnost privrede, dodirne točke škole i gospodarstva. Ostali odnosi; položaj škole naspram društvenih skupina. Nastanak duhovne moći utjecajem škole. Privatne škole. Paraobrazovne funkcije; inicijative izvan obrazovnog sustava («instant» obrazovanje).

10. Tjedan

Alternative škole. Idejni otkloni alternativnih škola kao reakcija na ortodoksno obrazovanje. Filozofije alternativnih škola. Škole Célestina Freineta. Škole Marije Montessori, Jena-Plan (Peter Petersen), Dalton-Plan (Helen Parkhurst), Aktivna škola (Adolf Ferrière), Waldorfska škola (Rudolf Steiner), Slobodna škola Bochum. Alternativa obrazovanja u Hrvatskoj. Demokratizacija obrazovanja i alternativnost škola. Otvorenost škole promjenama – školski pluralizam. Privatne škole.

11. Tjedan

Škola i roditelji. Institucionalizacija zajedničkog rada. Mogućnost kontakata. Granice kooperacije. Istinska, učinkovita, spram dobra djeteta orijentirana sudjelatnosti roditelja i škole. "Pravo roditelja" ili "roditeljsko pravo", ostvarenja prava roditelja na jasnije i odgovornije sudioništvo u odgoju. Sudioništvo roditelja; u obliku udruženja roditelja zbog savjetovanja, unapređivanja i pomoći izvan škole, u obliku jedinstvene školske uprave (učitelji i roditelji). Zadaće roditeljskih savjeta i školskih uprava; njegovanje povezanosti odgojne zajednice roditelja i škole, zajedničko djelovanje, međusobno savjetovanje i podrška odgojnom djelovanju, skrb za učenike i podržavanje otvorenosti škole za podršku istinske skrbi za učenike.

12. Tjedan

Reformski pokreti kao odgovor na globalne izazove. Globalizacija obrazovanja i školski sustavi. Školski projekti i oblikovanje odgovora na nove potrebe u obrazovanju (Pisa projekt, Leonardo projekt i drugi). Hrvatsko školstvo u svjetlu globalizacije. Školstvo u svijetu (Austrija, Finska, Francuska, Italija, Kanada, Mađarska, Njemačka, Poljska, SAD, Švedska, Velika Britanija).

13. Tjedan

Relativna autonomija škole. Sustavna podrška promjenama inovativnog karaktera. Zauzimanje obrazovnih autoriteta. Opće povoljno izvanškolsko ozračje određeno shvaćanjem korisnika, javno mišljenje, izrečene kritike, promjene globalnih ciljeva. Povoljni vanjski utjecaji i povećanje unutarnjih kapaciteta promjena. Promjena unutarnjih uvjeta, promjena strategija, povećanje organizacijskog kapaciteta, definiranje i redefiniranje ciljeva, planske intervencije u unutarnje elemente sustava škole, promjena odnosa škole unutar sustava obrazovanja, praćenje i vrednovanje stupnja promjena i učinaka.

14. Tjedan

Analiza i vrednovanje pojedinačnih i grupnih doprinosa unutar kolegija. Rezime i sugestije za pripremanje ispita.

LITERATURA

(obvezatna):

Antić, S. (uredio) (1995). Europska orijentacija hrvatskog školstva. HPKZ, Zagreb

Gudjons, H., (1994). Pedagogija – temeljna znanja. Educa, Zagreb, (Poglavlje: Teorije škole i obrazovanje, str. 205.-227.)

Jurić, V. (2004). Metodika rada školskog pedagoga. Školska knjiga, Zagreb

Mijatović, A. (1994). Osnove ustroja školskog sustava. Školske novine, Zagreb

(dopunska)

- Antić, S. (1993). Školstvo u svijetu. HPKZ, Zagreb
- Cindrić, M. (1998). Pripravnici u školskom sustavu. Empirija, Zagreb
- Jurić, V. (1999). Razvojni smjer školskih teorija. (u Zborniku) Osnove suvremene pedagogije, HPKZ, Zagreb
- Vrcelj, S. (2000). Školska pedagogija. Filozofski fakultet, Rijeka